

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ №1

Громова А.М., Ляховська Т.Ю., Нестеренко Л.А., Талаш В.В., Крутікова Е.І.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено особливості впровадження дистанційного навчання в сучасну систему освіти. Розглянуто основні елементи, електронні ресурси й форми дистанційного навчання. Значну увагу приділено способам контролю знань і принципам академічної доброчесності.

Ключові слова: дистанційне навчання, навчальний процес, веб-ресурси, самостійна робота.

The peculiarities of the introduction of distance learning in the modern education system are displayed. There are considered the main elements, electronic resources and forms of distance learning. Considerable attention is paid to the methods of knowledge management and the principles of academic integrity.

Key words: distance learning, learning process, web resources, independent work.

В усі часи освіта й навчання були і є одними з найважливіших проблем розвитку суспільства. Вимоги до професійної компетентності випускників закладів вищої освіти зростають із кожним роком, що зумовлює застосування якісно нових форм і методів освіти, спрямованих на розширення сфери самостійної діяльності студентів. Сьогодні можна назвати епохою інформатики й телекомунікаційних технологій. Доступність комп'ютерів та Інтернету стало величезним проривом у поширенні дистанційного навчання, значно більшим, ніж радіо й телебачення. Виникла можливість спілкуватися й одержувати зворотний зв'язок від здобувачів вищої освіти, де б вони не перебували. Але разом із тим висвітлила й чимало проблем. Пандемія внесла свої корективи в навчальний процес, що змусило терміново опановувати інноваційні технології й нові методологічні підходи і методики навчання.

Як визначено в наказі Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 року № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.04.2013 року № 703/23235, дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу в спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Дистанційне навчання надає можливість навчатися, перебуваючи на будь-якій відстані від навчального закладу, взаємодія викладача і студента відбувається у віртуальному просторі: обоє вони перебувають зі своїми комп'ютерами і спілкуються за допомогою Інтернету [4].

Сучасне дистанційне навчання будується на використанні таких основних елементів: нормативно-правового забезпечення освітнього процесу; використання можливостей сайту закладу освіти через створення на ньому вкладки «Дистанційне навчання»; надання обов'язкових рекомендацій щодо можливості використовувати інструменти онлайн-спілкування й електронні ресурси й веб-сервіси в синхронному й асинхронному режимах, практикувати індивідуальні консультації й самостійне опрацювання навчального матеріалу; використання доступних методів комунікації, залежно від технічного забезпечення освітнього процесу. Викладачі мають володіти методами створення й підтримки начального середовища, розробляти стратегії взаємодії між учасниками навчального процесу, підвищувати творчу активність і власну кваліфікацію [2].

Для організаційного забезпечення дистанційного навчання на сайті академії на сторінці кафедри акушерства і гінекології №1 у вкладці «Дистанційне навчання» розміщено інформаційні матеріали, методичні розробки, посилання на додаткові ресурси (відеофільми, презентації, тестові завдання, задачі тощо), корисні ресурси для самоосвіти й електронні пошти співробітників кафедри для доступності спілкування зі студентами.

Важливим етапом дистанційного навчання є вибір веб-ресурсів. Найголовнішим критерієм вибору інструментів для організації дистанційного навчання має бути відповідність поставленим методичним цілям, тобто те, наскільки певний сервіс чи ресурс уможливіє досягнення очікуваних результатів навчання в дистанційному форматі. При цьому бажано також урахувати універсальність, зрозумілість, доступність цих інструментів, щоб скоротити кількість різних платформ, які використовуються для навчання. В умовах, коли навчання відбувається за допомогою персональних пристроїв, слід зважати на розмаїття цих пристроїв і обирати ресурси, які максимально підходять для різних платформ (персональні комп'ютери, планшети, мобільні пристрої Apple, Android тощо) [3].

Викладачі кафедри для дистанційного навчання користуються різними веб-ресурсами.

Платформа Moodle – безкоштовна відкрита система управління дистанційним навчанням. Дозволяє використовувати широкий набір інструментів для освітньої взаємодії. Зокрема, надає можливість подавати навчальний матеріал у різних форматах (текст, презентація, відеоматеріал, веб-сторінка); здійснювати тестування й опитування здобувачів вищої освіти з використанням питань закритого (множинний вибір правильної відповіді й зіставлення) і відкритого типів. Крім того, система має широкий спектр інструментів моніторингу навчальної діяльності, дискусійні форуми; завантаження файлів; журнал оцінювання; обмін повідомленнями; онлайн-тестування.

Zoom – сервіс для проведення відеоконференцій і онлайн-зустрічей. Для цього потрібно створити обліковий запис. Zoom підходить для індивідуальних і групових занять. Користувачі можуть використовувати додаток як на комп'ютері, так і на планшеті чи смартфоні. До відеоконференції може підключитися користувач за посиланням або ідентифікатором конференції. Заняття можна запланувати заздалегідь, а також зробити посилання для постійних зустрічей у певний час. У платформу вбудована інтерактивна дошка, яку можна демонструвати студентам. Крім того, є можливість легко й швидко перемикатися з демонстрації екрана на інтерактивну дошку.

Платформа Google Classroom – це сервіс, що пов'язує Google Docs, Google Drive і Gmail, дозволяє організувати онлайн-навчання, використовуючи відео-, текстову й графічну інформацію, проводити тестування, контролювати, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконання завдань, застосовувати різні форми оцінювання, коментувати й організувати ефективне спілкування з студентами в режимі реального часу. Основним елементом Google Classroom є групи. Функціонально групи нагадують структурою форуми, оскільки вони

дозволяють користувачам легко відправляти повідомлення іншим користувачам. Завдяки сервісу для спілкування Hangouts викладач і студенти мають змогу вести онлайн-бесіди в режимі реального часу з комп'ютера або мобільного пристрою, учасники можуть показувати свої екрани, дивитись і працювати разом. Також платформа дозволяє за допомогою Google-форм проводити автоматичне оцінювання результатів тестування.

Дистанційне навчання може здійснюватись у двох режимах: синхронному (усі учасники освітнього процесу одночасно перебувають у веб-середовищі) чи асинхронному (освітній процес здійснюється за зручним для викладачів і студентів графіком). Розбіжністю між синхронним і асинхронним режимами є миттєві повідомлення й негайний зворотний зв'язок. Асинхронний режим не дає можливості такого типу взаємодії [3].

Синхронний режим дозволяє співпрацювати в режимі реального часу. Перевага синхронного режиму в тому, що можна залучати учасників миттєво та у визначений час. Викладачу важливо спланувати свої дії й види робіт, передбачити час на розв'язування практичних завдань, використовуючи при цьому різні інструменти дистанційного навчання, урахувати результати роботи і зворотний зв'язок. При цьому необхідно зважати на рівень сформованих компетентностей, пізнавальної активності. Під час дистанційного навчання в синхронному режимі, коли і викладач, і студенти нерухомо сидять біля екрана, необхідно через кожні 30-40 хв робити перерви, які супроводжуються фізичною активністю, гімнастикою для очей.

Асинхронний режим може охоплювати різноманітні засоби інформації, презентації, відеофільми, практичні завдання тощо. Викладачу важливо зазначити терміни виконання завдань, надіслані для зворотного зв'язку. За допомогою асинхронного режиму навчання студент може працювати у власному темпі та в зручний для себе час. Перевагами асинхронного навчання є незалежність, гнучкість, індивідуальний темп.

На нашу думку, оптимальним є змішаний підхід, який може допомогти викладачу об'єднати переваги синхронного й асинхронного режимів навчання в режимах онлайн і офлайн. Додатково можна запропонувати зустрічі в конкретний час для тих студентів, кому потрібна консультація.

Необхідно підкреслити, що особливої уваги саме в умовах дистанційного навчання, коли значну частину навчального матеріалу студенти опановують самостійно, набуває оцінювання. Оптимальним способом оцінювання в умовах дистанційного навчання є оцінювання в режимі онлайн – якщо є технічна можливість, то на дистанційних платформах, на яких діє така функція. Під час контролю й оцінювання необхідно обов'язково зважати на загальний досвід дистанційного навчання, а також на технічні проблеми, які можуть виникати під час виконання завдань.

Слід зауважити, що дистанційне навчання створює нові виклики для дотримання норм і правил академічної доброчесності. Для здобувачів вищої освіти виникає можливість списування, для викладачів постає проблема справедливого оцінювання. Викладачі стикаються з проблемою, коли студенти «скачують» з Інтернету готові реферати, доповіді. Як наслідок втрачаються самостійність і критичність мислення студентів, виробляється схематизація дій за відсутності мотивації працювати творчо. Тому перед викладачами стоїть подвійне завдання: не тільки повернути інтерес студентів до знань і знайти привабливий формат їх подачі, а й спонукати студентів до аналізу, а саме: виявляти, властивості, відносини, наявність протиріч, узагальнювати сказане, співвідносити його з іншими проблемами, давати оцінку. Цьому сприятимуть індивідуальні завдання різного рівня складності, які передбачають власні міркування, висловлення власної думки, а не вибір із готових відповідей. Така форма організації навчання забезпечує вміння володіти сучасними засобами збору й обробки інформації, системність знань, мобільність і критичність мислення, здатність до творчої праці [1].

Проте ми бачимо і недоліки дистанційного навчання. Це певна «теоретизація» навчання, зведення навчання до механістичних прийомів і методів здобуття знань, адже відсутній такий компонент як відпрацювання практичних навичок на фантомах, муляжах, робота в лікувальних закладах, спілкування з хворими, що вкрай необхідно для формування вмінь і навичок. У результаті формується неповне уявлення про зміст навчального предмета. Окрім того, не всі студенти мають можливість придбати високотехнологічні засоби для дистанційної комунікації, на деяких територіях недостатньо якісний, а інколи й відсутній інтернет-зв'язок, що утруднює доступ до електронних ресурсів і онлайн-спілкування. У таких випадках завдання передаються телефоном, основне навчання відбувається за підручником чи іншими доступними засобами спілкування, супроводжується недостатнім контролем засвоєння знань.

Отже, застосування інформаційно-комунікативних технологій на кафедрі акушерства і гінекології дозволяє інтенсифікувати роботу щодо якісного засвоєння теоретичної частини навчального матеріалу, закладає основи подальшої постійної самоосвіти, самовдосконалення, але не може бути єдиним методом навчання. Лише поєднання дистанційної й традиційної форм навчання буде сприяти створенню єдиного освітнього інформаційного простору, дозволить повною мірою оволодіти предметом і сприятиме професійній компетентності випускників.

Список використаної літератури

1. Громова А.М. Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів на кафедрі акушерства і гінекології №1/А.М.Громова, Т.Ю.Ляховська, О.М.Кетова, Н.І.Мітроніна // Матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2017. – С.36-37.
2. Корбут О.Г. Дистанційне навчання: моделі, технології, перспективи / О.Г.Корбут // ел.ресурс confesp.fl.kpi.ua/code/1123, 2013. – 5 с.
3. Лотоцька А. Організація дистанційного навчання в школі / А.Лотоцька, О.Пасічник : метод.рекомендації. – ел.ресурс <https://mon.gov.ua/>, 2020. – 70 с.
4. Наказ МОН України від 25.04.2013 року № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання».